

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtak in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. Za inserate se plačuje od enostopne petlitve za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprite reklamacije se poštno proste.

Slovenska kmečka zveza

vabi svoje pristaše na

I. občni zbor

ki se vrši dne 6. februarja 1908 ob 10. uri predpoldan
Celju v „Narodnem domu“ s sledetnim vzporedom:

1. Pozdrav.
2. Delovanje S. K. Z. doma, govori drž. in dež. poslanec Rožkar.
3. Delovanje deželnih poslancev S. K. Z., govori dež. poslanec dr. Jankovič.
4. Delovanje državnih poslancev S. K. Z., govori drž. poslanec dr. Benkovič.
5. Poročilo o blagajni, drž. poslanec Pišek.
6. Poročilo o tajništvu, drž. poslanec dr. Korošec.
7. Slučajnosti.

Kmetje, pridite dne 6. februarja vsi v Celje!

Zahvala.

Vsem cenjenim volilem volilnih okrajev Celje, Vransko, Gornji Grad, Konjice, Šmarje, Laškitrg, ki so zvesto vstrajali pod zastavo slovenske kmečke zveze, oziroma se ji nanovo pridružili, ter me kljub vsem lažem in vsemu sramotanju z nad dvetretjinsko večino izvolili za deželnega poslanca, izrekam svoje globoko in vdano zahvalo. Obenem prosim svoje visoko spoštovane volilce, naj sprejmejo mojo obljubo, da se bom zmeraj vestno trudil v zvezi s svojimi tovariši delovati za blagor in prospeh slovenskega naroda na štajerskem. Za krščansko slovensko ljudstvo!

Sv. Peter v Sav. dolini, dne 25. januarja 1908.

Alojzij Tergrlav, deželni poslanec.

Zahvala.

Dne 23. januarja je volilni okraj Celje-Konjice z izvolitvijo g. Alojzija Tergrlava jasno dokazal, da zaupa Slovenski kmečki zvezi in odobrava njen program. Sijajna zmaga ji nalaga vsled tega prijetno dolžnost, da izreka vsem cenjenim volilem, zaupnikom in agitatorjem in prijaznim časnikom globoko

čutečo zahvalo za častno zaupanje in trudapolno delo, katero se ji je ob tej volitvi izkazalo.

Slovenska kmečka zveza bo sedaj še z večjim navdušenjem in krepkejšo samozavestjo delala za uresničenje svojega programa, ki zasleduje srečo našega dobrega katoliškega, slovenskega, kmečkega ljudstva.

Z velikimi upi gleda v bodočnost. Zmaga pa nas ne bo uspala, ampak nadaljevali bomo svoje delo za ljudstvo ter se osobito pripravljali na prihodnje deželnozborske volitve. Bog blagoslovi naše delo in čuvaj naš ljubi slovenski narod!

Slovenski Štajer, dne 24. jan. 1908.

Slovenska kmečka zveza.

Sijajna zmaga.

Dne 23. januarja si je pridobila Slovenska kmečka zveza v deželnozborskem volilnem okraju Celje-Konjice sijajno zmago, njen kandidat g. Alojzij Tergrlav je zmagal z dobro dvetretjinsko večino nad kandidatom liberalne stranke Jožefom Zdošekom. Globoko veselje vlada nad to zmago v kmečkem taboru, potrlost v liberalnem. Ta zmaga je nam dokaz, da si je pošteno delovanje Kmečke zveze pridobilo veliko zaupanje pri slovenskem ljudstvu. Za Kmečko zvezo pa je ta zmaga novo bodrilo, da koraka po začetni poti krepko naprej.

Kakor pri državnozborni volitvi, tako so tudi tokrat konjiški, šmarnski, laški in gornjegrajski okraj stali zvesto ob strani Kmečke zveze. Hvala jim za njih zvestobo! A tudi v celjskem in vranskem okraju se je obrnilo za Kmečko zvezo na boljše. Nastali so nam novi, dobrodošli pristaši, ki so se pridružili našim starim prijateljem iz državnozborske volitve. Vedeli smo, da inteligentno in dobro ljudstvo Savinske doline ne bode vstrajalo dolgo pod prepreko zastavo liberalizma, kojega so ji hoteli vsiliti celjski advokatski koncipijenti in liberalni učitelji. Savinska dolina se je dne 23. januarja vrnila k svojim starim sobojevnikom, katoliško-narodnim kmetom. Slava ji, pozdravljena nam!

(Toda še so vedno nekateri sobratje v Savinski dolini in tudi po drugih okrajih, ki še stojijo ob strani in še niso krenili v skupni kmečki tabor. Te vabimo danes prijateljski k sebi! Tudi med njimi

si hoče Kmečka zveza pridobiti zaupanja, ker je prepričana, da je po svojem programu in po svojem delovanju vredna zaupanja. V naši stranki ni prostora za sebične namene, v njej ni mesta za častihlepne ljudi, ampak Kmečka zveza dela le za dobrobit našega slovenskega naroda in v prvi vrsti med stanovi za blagor kmečkega stanu. Liberalci z vso silo uprizarjajo osební boj, nam pa je prva stvar delovanje in zastopanje množičnih želj našega zapostavljenega ljudstva. Za to pa iskreno želimo, videti kmalu v našem taboru združeno vse kmečko ljudstvo Slovenskega Štajerja, da bomo lahko rekli: Kmečka zveza ne zastopa samo večine kmečkega ljudstva na Slovenskem Štajerju, ampak ves kmečki stan slovenskoštajerski. Ne cepimo torej še nadalje svojih moči, ne stojimo si nasproti v dveh strankah, ampak združimo se v mogočno kmečko stranko, stopimo skupaj v en kmečki tabor. Le v edinstvi je moč!

Največji ščuvvarji proti Kmečki zvezi so liberalni učitelji. Samoumevno, njim je katoliško prepričanje našega kmečkega ljudstva zoprno in kmečki blagor deveta briga. Oni poznajo le sebe in svoje koristi, in da te dosežejo, potrebujejo stranke. Za to so se tudi z gladno vneto oklenili nove liberalne stranke ter ji nabirali pristaše. Kmečko zvezo črtijo, ker je katoliška stranka in ker ima v šolskem vprašanju svoje lastno stališče, ki je kmečkim razmeram primerno. Liberalno učiteljstvo pa je ljuta sovražnica tega, da bi smelo v šolskem vprašanju tudi kmečko ljudstvo samostojno misliti in soditi. Oni kmečke sobrate, ki še niso v taboru Kmečke zveze, prosimo, da dobro premislijo te naše besede. Kmet, ki je v liberalni stranki, je in mora biti, četudi nevede, hlapec liberalnega učiteljstva. Odločno pa ugovarjamo, vda bi bila Kmečka zveza sovražnica šole, omike in učiteljstva! Ni vse učiteljstvo liberalno in kmečkim težnjam v šolskem vprašanju nasprotno. Učiteljski stan kot taki spoštujemo, dobromisleče učiteljstvo cenimo, nastopamo pa z vso odločnostjo proti liberalni politični struji med učiteljstvom.

Socialdemokracija in nemškutarstvo je tudi pri tej volitvi volilo z liberalno stranko. Da obstoji zveza med socialdemokracijo in liberalno stranko je že izza zadnjih državnozborskih volitev znano. Nemškutarji pa so volili z liberalci, ker so njim najbližji, in za to jim posebne zveze niti ni treba iskati, kakor se je to zgodilo pri Ježovnikovi volitvi.

Podlistek.

Kmečki kralj Matija Gubec.

Iz hrvaškega Marko Krajnc.

(Dalje.)

V.

„Juro Mogaič, Janica te kliče!“ — „Joj, Janica moja!“

Drugi dan je gnala četa Tahovih orožnikov kmečke in slobodnjaške lante na vrvi v grad. Nesrečne matere so točile gorke solze, glasn jok se je razlegel po okolici, na stotine kletev proti razbojniku Tahu je privrelo iz kmečkih prs.

Samo za Jura Mogaiča grajščak ni vprašal. Tembolj pa je bila za njega v skrbeh Janica, ki je stala vsa obupana pred Gubcem in ga zaklinjala z vsem, kar mu je sveto, da ji pomore. Sinčič, tako je pripovedovala, je odšel iz Brdovec, v Stubico ni dospel, izginil je, kakor da ga je zemlja požrla.

Gubec je gledal mrklo pred se v tla; spomnil se je, kako mu je Tah pred nekaj dnevi zagrozil in bil je prepričan, da ga je dal Tah skrivaj ujeti.

Gubec pomiri Janico in gre drugič na Susjed, a tokrat ga spremlja brdovski župnik Ivan Babič.

Grad je že bil poln konjenikov, ker je namestila Tah še isto noč odriniti ž njimi na Ogrsko.

Prišedši pred Taha je prosil najprej Gubec, za njim pa še župnik, da za božjo voljo izpusti Jura. Grajščak se silno začudi, kako da iščeta Jura

ravno pri njem, saj bi imel on pravico prej vprašati, kje je.

In čisto mirno, a z neko zlobno zadovoljnostjo začne Gubec pripovedovati, kako se je bil zadnjič nad njim res nekoliko razljutil, pa se je zdaj premislil. Juro da je slobodnjak, pa mu ni treba iti na vojsko, naj se le ženi. V gradu pa ga gotovo ni.

Župnik in Gubec se vrne domov. Gubcu so se med potjo neprestano podile po glavi težke misli. Ali se ni Tah morebiti zlagal? Vse je kazalo, da ni mogoče drugače. Zdalj šele je razumel tisti hudobni sladak nasme, ki je krožil grajščaku neprestano krog ustnice. In kako bi se tako hitro premislil in oprostil Jura vojaščin? Od tega vruga človek kaj takega niti pričakovati ne more. Vedno bolj je bil Gubec prepričan, da ima prav.

In res se ni motil.

Med potjo srečata nekdanjega hlapca grofice Uršule Heningove, Andreja Horvata. Izvrstna misel se rodi Gubcu, kako bi mogel najbolje spoznati, ali se je Tah zlagal ali ne.

Pokliče Andreja pa mu reče, da gre to noč Tah z vojsko na Ogrsko; Andrej se naj skrije blizu ceste v grmovje, in naj počaka, da prikoraka grajščakova četa; potem naj pokliče na vso moč Jura Mogaiča in naj dobro pazi, ali se mu iz čete kdo oglasi. Naj poižve tudi, koliko orožnikov je ostalo v gradu. Ko vse to opravi, se naj vrne kar najhitreje in pride v hišo Ilija Gregoriča.

Gubec se poslovi od župnika, pa krene k svojemu kumu Iliji Gregoriču.

Ze je bilo pozno, ko naenkrat plane v sobo ves zasopihan Andrej Horvat. Ko se nekoliko odahne, prične pripovedovati, kako je bil v grmovju

splezal na star debel gaber in kakor maček ležal na trebuhu med vejami. Ni čakal dolgo, ko se prikaže četa konjenikov, med njimi precej neoboroženih kmetov, ki so jih gnali konjeniki na vrvi pred seboj. Takoj je razpoznal, da so to oni fantje, ki jih je Tah siloma potisnil med svoje vojake. Stisnil je glavo med veje in zakričal na vso moč: Juro Mogaič, Janica te kliče! Iz čete se odzove bolan glas: Joj, Janica moja! in izmed pešcev se zgrudi nekdo na zemljo. Konjeniki poberejo padlega pešca, pa ga naprtijo na konja, dva ali trije pa ustrelijo proti strani, odkoder so zaslišali glas, a njega na gabru niso zadeli. Kmalu se je vsa umirilo, on pa se je napolil v vas, kjer je zvedel, da je ostalo na gradu okoli 60 orožnikov s puškami in tudi precej topov.

Si čul zdaj, boter Ilija!, zakliče Gubec razjarjen. Kakor psa so ga odgnali, razbojnik, in ta zlodej Tah mi je rekel, da ga na gradu ni. Ouj, plemenitaš se je zlagal!

Umiri se, Matija, zdaj vemo, kaj nam je storiti! Delajmo torej v imenu božjem!

Bliskoma ima Gubec ves načrt v glavi! Andrej naj gre jutri k Ivanu Sabovu, in naj mu naroči, da pride takoj k njemu v Stubico, nato naj gre v Mokrice in naj pove gospodu Štefanu, da je čez osem dni mladega in tedaj se vzdigne sekira in motika.

Ilijo pošlje v vasi Zaprešič, Stupnik, Stenjevec in Trgovino, sam pa bo pripravljaj tam za gorjo. Tako je uredil in Ilija in Andrej sta drage volje sprejela vsak svojo nalogo.

Bilo je že proti jutru, ko končajo svoje posvetovanje ter se podajo h kratkemu počitku.

Današnja številka ima „Gospodarske Novice“ kot prilogo.

Kmečka zveza je zmagala, a v svesti si je tudi dolžnosti, katero je s to zmago nanovo sprejela. Tudi v bodoče bo ji prva skrb le blagor našega katoliškega, slovenskega, kmečkega ljudstva, in za ta blagor krepko na delo! Naprej, naše vrste se naj krepijo in rastejo!

Črni dan „Narodne stranke“.

Iz Savinske doline.

Zgodilo se je, kar so vsi trezno misleči pričakovali. Dne 23. januarja je naša kmečka stranka, ki je pravzaprav stara slovenska stranka, Narodno stranko tako porazila, da leži že sedaj v zadnjih zdihljih. Par let bo morebiti še navidezno životala, a potem bo izdihnila, kajti Narodni stranki pomankujejo resni pristaši, pomankujejo ji pa tudi denarna sredstva.

In vse to smo mi naprej videli, naprej prerovali. Kakšna je bila družba, ki je Narodno stranko ustanovila? Nekaj nezadovoljnih advokatskih koncipientov, nezadovoljnih zato, ker jim niso pustili stari gospodje iz posojilniških jaslí zobati; nadalje liberalno učiteljstvo, ki ima v svojem programu samo eno točko, namreč zvišanje svojih plač; zraven pridejo falirani študentje, uredniki zakotnih liberalnih listov; srednješolci, uboge žrtve brezvestnih voditeljev Narodne stranke, in nekateri kmetje, kojih politično prepričanje je najbližje političnemu prepričanju Stajercijancev. Ti ljudje so tedaj ustanovili Narodno stranko, ki je pri volitvah majnika meseca nekaj navideznih uspehov dosegla, navidezni sem rekel, kajti posluževali se je v političnem boju lažij in nasilstva. In ker so se ta sredstva majnika meseca tako dobro obnesla, hotela se jih je posluževati tudi sedaj. A laž ima kratke noge in ugonobila je tistega, ki je mislil, da bo z njeno pomočjo zmagal.

Ne bomo nikdar pozabili, kako so naši politični nasprotniki lagali, da ima njih kandidat šest latinskih šol, in vendar je pošteno Zdošek gimnazijo komaj od znotraj videl in potem že v prvem razredu pobegnil. Razupili so našega kandidata Terglava za analfabeta, in sicer tistega Terglava, ki je svoje dni „Domovini“ toliko dopisov poslal v zadevi volitve v šentpeterski občinski zastop in ki je tudi nemškutarski polom v tej občini povzročil. Očitajo mu, da je obiskoval enorazrednico, akoravno lahko vse starejše rojake za priče pokličemo, da se je poprej v enorazrednicah več in temeljiteje učilo in tudi naučilo, kakor sedaj v štirirazrednicah. In temu se ni čuditi. Naši učitelji so večinoma liberalci, ki se brigajo v prvi vrsti za politiko, zraven pa kričijo, da bi svoje neuspehe prikrili, kako naporno da delujejo in kakega pomena da so za ljudski blagor. Lahko bi bili, res, ko bi svoj poklic spoznavali in izvrševali z višjega stališča, a tega liberalni učitelji ne store, ampak to store oni skromni gospodje-tovariši, ki o svojih zaslugah kolikor mogoče malo govore. Žalibog da je takih premalo.

Sicer ima pa lahko človek z enorazrednico, ki se je sam pozneje pridno naprej olikoval, ki je pridno čital, bolj pametne nazore o politiki, kakor kak čuden doktor juris, ki hoče z glavo skozi zid. Češki minister-rojak Prašek ima le meščansko šolo, in vendar se ne bo radi tega nobeden nad njim spodtikal, če je sicer sposoben in pameten. In sposoben in pameten kandidat, vsaj tako sposoben kakor Zdošek, je bil tudi naš Terglav. To dokazuje dejstvo, da je bil z dvetretjinsko večino voljen.

VI.

„Gorje nam, mati! Izgubljeni smo! Kmetje so vdarili na grad!“

Minilo je osem dni, a nikdo se ne gane. Vsakdo opravlja svoj posel, kakor da je res nastal za kmete mir in pokoj.

Došla je osma noč in z njo mlad mesec na nebu. V vasi je vse mirno; tudi na gradu že vse spava razun stolpnega čuvaja in Tahove soproge Jelene Zrinjske, ki še moli svojo vsakdanjo večerno molitev.

Naenkrat počí top, počí drugič, počí tretjič, v vasi se oglasi zvonček, začuje se krik in žvenket. Jelena zatrepeče ter leti k oknu. In kaj vidi tam?

Ves susjedski breg je posut s kopji, kosami in puškami, in pri tem krik in vik, da bi človek kar oglušil.

Na pol oblečen prihiti k njej v sobo njen sin Gavro in obupno zakriči:

Gorje nam, mati! Izgubljeni smo! Kmetje so vdarili na grad!

Jelena zapove kastelanu Petričeviču, naj strelija na uporne kmete, pa vse zamaž! Petričevič in Bošnjak sujeta iz topov svinčeno zrnje na kmete, deset se jih zvrne, a sto se jih navali na njih mesto. Eni razdirajo in sekajo grajska vrata, drugi plazijo po lestvah na ozidje.

Zvon udarja čim dalje glasneje, med vedno hujšim tuljenjem množice se podro grajska vrata z urnebesnim gromom in kakor hudournik se privale besni in razjarjeni kmetje v grad.

Bled in krvav prihiti Petričevič v sobo, prosi gospo, naj se reši. Kmetje, da so ugnali orož-

Slovenskemu kmetu že lahko pripisujemo toliko razsodnosti, da bi bil nesposobnost Terglava, ki je govoril na neštevilnih shodih, spoznal.

Narodna stranka pa se iz svojega poraza lahko uči, da laž pomaga le nekoliko časa. Osramoščena je pred svetom Narodna stranka, ne spodnještajersko slovenstvo, kakor piše Kukovčev glasilo. Za spodnještajerske Slovence bo 23. januar vedno časten dan, dan, ko je zmagala resnica nad lažjo, dan, ko je bil v deželni zbor izvoljen mož, ki noče o liberalizmu, o preganjanju cerkve in duhovnikov nič vedeti, temveč nesebično delati za slovensko ljudstvo.

Bog živi našega Terglava!

Poučni tečaj S. K. S. Z. v Celju.

Nepričakovano sijajno je uspel ta poučni tečaj. Bil je pravo ljudsko vseučilišče, kakor so se izražali udeleženci. Na zunaj je napravilo velik utis že število udeležencev; bilo jih je 106 tujih iz raznih okrajev ter okoli 30 domačih. In toliko jih je prišlo, ne da bi se posebej vabilo na tečaj. Od raznih strani smo čuli izraze obžalovanja, da niso vedeli za tečaj, ker bi sicer tudi prišli. Pa odkritosrčno povedano, če bi jih prišlo še več, bi ne imeli več prostora za vse. In kako so bili ti udeleženci? Sami navdušeni, ukaželjni mladi možje in mladeniči, ki so s svinčnikom v roki s tako vztrajnostjo in s takim zanimanjem sledili predavanjem, da je ogenj navdušenja prehajal tudi že radi tega na predavatelje in na vse, ki so slučajno prišli gledat tečaja.

Bilo je res lepo, tako da so udeleženci zadnji dan pravili: „Škoda, da se moramo že raziti!“ In vendar je trajal tečaj od ponedeljka jutraj do četrtega popoldne, in predavalo se je tri ure predpoldne in tri ure popoldne. In ta čas se je še večkrat nategnil, kakor se je tudi prosti čas porabil v razlaganje celjskih zgodovinskih znamenitosti ter v ogledovanje istih zlasti v mestnem muzeju.

Predavateljev je bilo deset. Naslovi predavanj so glase: Važnost socialnega vprašanja za Slovence. Krščanski socializem. Stranke pri nas in drugod. Naš bodoči program. Kmečko vprašanje. Zadrugištvo. Občinski in okrajni zastop, deželni in državni zbor, krajni, okrajni ter deželni šolski svet, zdravstvena okrožja, cerkveni skladni odbor. Društveni in zborovalni zakon, shod. Društveno delovanje in gospodarstvo. Časopisje. Govorništvo. Agitacija. Prometna sredstva. Alkoholizem. Telovadba. Petje.

Neudeležencem se p teh predavanjih v kratkih besedah ne da veliko povedati. Zato raje priporočamo posnemanje onega udeleženca, ki je imel v domačem izobraževalnem društvu predavanje o tem poučnem tečaju. Tako sejte semena, ki so padla v vaša srca na tečaju, naprej, da bodo obrodila tisočeri sad! Udeležencem bodo te prijetne ure ostale le v sladkem spominu, kakor bo ostal v prijetnem spominu tudi zabavni večer, njega šaljivi govornik nič manj, kot resen ud profesorskega zbora, ki je zdaj navaden infanterist tam nekje daleč za gorami.

Politični ogled.

— Državni zbor. Najvažnejše vprašanje, s katerim se bo bavila zbornica, je splošno starostno zavarovanje, toda priprave za ta zakon še niso tako do-

zorele, da bi ga vlada mogla predložiti že spomladi, ampak jo bo predložila še-le v jeseni.

— V državni zbornici vlada živahno življenje, vkljub temu, da zbornica nima sej. Med tem pa delujejo odseki, med njimi najvažnejši, proračunski odsek. Zadnji teden so si udje tega odseka razdelili med seboj poročila. Izmed slovenskih in hrvatskih poslancev poročajo dr. Korošec o tobaku, dr. Žitnik o soli, dr. Ploj o direktnih davkih, vitez Vuković o pomorskih zadevah. Socialdemokrati so dobili le eno poročilo, največ poročil pa imajo v rokah krščanski socialci.

— Krščansko-socialna stranka nič ni prav zadovoljna s sedanjim ministrskim predsednikom Bekom. Stranka ga mora podpirati pri vladanju, dala mu je tudi dva ministra dr. Ebenhocha in dr. Gessmanna, a baron Bek se preveč ozira na socialdemokratsko stranko. Dr. Gessmann je bil imenovan za ministra, da se zanj sestavi posebno delavsko ministrstvo, a še do danes to ministrstvo ni sestavljeno. Socialdemokrati se namreč boje, da bi prišlo delavske zadeve v roke krščansko-socialnega ministra in za to ovirajo sestavo ministrstva. Bek pa jih le pre-rad posluša. V krščansko-socialni krogli se z vso resnostjo govori, da bosta njihova ministra odložila svoje časti, ako baron Bek kmalu ne krene na drugo pot. Vrh tega so krščanski socialci tudi nevoljni na Beka, ker z vso odločnostjo sili na trgovinsko pogodbo s Srbijo, ki kmečkemu ljudstvu ne bode ljuba. Krščansko-socialni voditelji so zadnje dni neprestano v zvezi z vlado.

— Proračunski odsek. V tem odseku sta v torek dne 28. jan. govorila dr. Ploj in dr. Korošec. Dr. Ploj je govoril o spravi med narodi. Dr. Korošec pa je v odločnih besedah protestiral proti hujskajočemu govoru nemškega ministra-rojaka Peške, ki ga je imel v ponedeljek dne 27. januarja v Gradcu. Minister je sumnil Jugoslovane, da hočejo posebno državo ter navduševal nemške uradnike, da nacionalno delajo. Mi Slovenci vemo iz žalostnih izkušenj, kako izgleda tako nacionalno delovanje nemških uradnikov. Nadalje je minister Peška agitiral za šulverin in sidmarko. Dr. Korošec graja, da c. kr. ministri na ta način delajo za narodni boj in razpor, namesto za spravo. Potem še je obširno govoril o zaostalem uredništvu uradnih časopisov, ki so naj za Slovence slovenski ter terjali, da se korespondenčni biro moderno upravi.

— Veterinarski svet (živoizdravniški svet) v poljedelskem ministrstvu je zboroval 13. t. m. Povdarjalo se je, da je neobhodno potrebno, da se zviša število živoizdravnikov. Zastopnik „Slovenskega kluba“ je sprožil vprašanje, kaj misli vlada ukreniti glede živinske kuge. Minister je obljubil, da se zakonski načrt kmalu predloži. Sklenili so nadalje zahtevati, da naj se za konje, ki jih pobijajo radi konjskega smrklja, gospodarju izplača odškodnina, ker je krivično, da morajo gospodarji toliko trpeti. Ob enem je veterinarski svet zahteval od vlade, naj ostro zastraži našo mejo pred vtihotapljenjem tuje živine, ki zanaša k nam živinsko kugo. Vlada je obljubila podpirati tudi svinjerejo. Seji je predsedoval slovenski poslanec g. Povše.

— Trgovinska pogodba s Srbijo bode baje kmalu končana. Vlada dela na vse kriplje, da se dovoli tudi gotovo število mesa in živine za uvoz iz Srbije. Opira se pri tem na glasovanje v zbornici za odprtje mej, pri katerem so tudi nekateri kmečki poslanci n. pr. Roblek glasovali za odprtje. Kmetje se naj pri teh „skrbnih“ poslancih zahvalijo za ta udarec!

— Rusko. L. 1867 so znašali zemljiški dolgovi na Ruskem 99,594.000 rubljev; l. 1877 — torej deset

nike, Peter Bošnjak je ranjen, poveljniku orožnikov je kosa odrezala glavo, na stolpu pa se že vije prapor Uršule Heningove.

Žvenket postaja slabšeji, le zdaj pa zdaj se še začuje strel puške. Ljudstvo buči in šumi kakor razburkano morje, že se približajo sobi grofice Jelene.

Vrata se odpro, velik orožnik s sekuro v roki jame mahati proti besni trumi, ki hoče udreti v sobo. Kmet za kmetom se zvali pod njegovim udarcem; zdajci strel iz samokresa in orožnik se zgrudi mrtev grajščakinji pod noge.

Smrt Tahu! je gromelo po hodnikih in v sobo se privlači četa kmetov.

Stojte! zakliče krepek glas in na mrg obstanejo kmetje. V sobo pa vstopi s krvavo sabljo v roki Stefan Gregorijanec in za njim gospa Uršula. S plašcem si obriše Gregorijanec krvavo sabljo pa reče strogo:

Gospa Tahova! Pripehali smo pravo lastnico gradu, Uršulo Heningovo! Vašemu gospodstvu je konec!

Da, kaži smo strli glavo, ohola Zrinjska hči!, zakliče gospa Uršula Heningova. Zopet je moj očetov grad!

Nato se obrne h kmetom, veleč jim, naj si nagrabijo in naplenijo, kar kdo more, ona noče od tega krvniškega blaga ničesar.

Kakor okamenela gleda Jelena, kaj se godi pred njenimi očmi. Iz te otrplosti jo vzdrami Stefan, češ, pravi gospodarji gradu so zdaj tu, krivični pa naj se kmalu odpravijo. V vasi je čaka voz in kastelan Petričevič naj jo z deco zapelja v Zagreb, kajti tu di Stubica je v njegovih rokah.

Jelena dvigne glavo in de mirno:

Gospa Uršula! Razbojnika! Tega vam ne pozabim nikdar!

Po teh besedah prime sina za roko ter zapusti grad.

Kmetje pa so si delili Tahovo bogastvo ter neprestano mrmrali: Smrt Tahu!

VII.

„Na noge, da pozdravimo bana, kakor se spodobi za izdajalca!“

V veliki dvorani mokriškega gradu so imeli hrvaški plemenitaši posvetovanje. Na koncu okrogle mize je sedel podban Ambrož Gregorijanec ter si neprenehoma gladil dolgo, častitljivo, kakor marmor belo brado. Za njim pa je stal njegov sin Stefan, kakor napeta puška, vsak čas pripravljen, da kvisku plane.

Ravno je razlagal podban zbrani gospodi, v kakem žalostnem stanju je hrvaška domovina, kako ji trga Turčin kos za kosom od telesa. Ban Peter Erdedi je sicer junak, a za bana ni!

Pritepel se je na Hrvaško še Tah, ta oholež, ki misli, da je sam gospodar vse Hrvaške! S svojo grozovitostjo je spravil do skrajnega obupa kmete, ki — naj reče kdo kar mu drago — vendar tudi niso na sebi podobno božjo, ki imajo tudi srce in dušo. A krvolok Tah ravna z njimi huje ko z živino.

Ali je potem mogoče, da se še kmečki stan obdrži? Tare ga turška sablja, bije gospodski bič, ubija glad; naj izgine kmetstvo, odkod denar, vojska, plug? Kdo bo branil domovino? Turška sužnost jim je gotova! No, seveda, Taha bi zelo malo bolela glava, če bi zagospodovali Turki po naši

Razne novice.

let pozneje — so ti dolgov znali že 415 milijonov rubljev; l. 1887 742 milijonov 913 tisoč rubljev; do leta 1897 pa so dolgov poskočili že na 1338 milijonov 936 tisoč rubljev. Torej so bili l. 1897 dolgov 14 krat večji kot l. 1867. Sedaj pa znašajo dolgov že 2344 milijonov, 341 tisoč rubljev. Danes so torej dolgov 23 krat večji kot pred 40 leti. Zalosne številke! Vzroki dolgov so isti kot pri nas. Izkoriščanje ljudstva po načelih gospodarskega liberalizma. Ni čuda, da danes Rusijo pretresa revolucija; socialni demokratje rešujejo ljudstvo z bombami in z dinamitom. Toda ali je mogoče trajno odpraviti krivico z drugo krivico? Ne! Kadar se bo na Ruskem socialno vprašanje začelo reševati na podlagi krščanske pravice in ljubezni, tedaj bode tudi na Ruskem boljše. Dokler pa vlada ondi na eni strani sila carjevega samodržstva z bičem in puško v roki, na drugi strani pa vladajo bombe socialistov, toliko časa ne bo boljše.

Mala politična naznanila.

Dne 23. januarja. Danes so se začela na Dunaju vojaška posvetovanja, katera vodi sam cesar. Udeležo se jih generalni armadni nadzorniki in vojni ministri. — Srbski odposlanci na Dunaju upajo, da bo že prihodnji teden razglašena avstro-srbska trgovinska pogodba. — Nemški agrarci na Češkem imajo dne 1. februarja v Pragi zborovanje. — V ogrskem državnem zboru je sedaj na dnevnem redu sprememba poslovnika, ki se pa bržkone ne bo sprejel, ker se radikalne ogrske stranke bojijo, da si z novim, djetrejšim poslovníkom zvežejo popolnoma roke, če pride drugo ministrstvo do vlade. — Japonci v Ameriki so začeli prodajati svoje trgovine in se vračajo v domovino. Ker so isto storili tudi pred rusko-japonsko vojsko, prorokujejo, da bo imela Japonska kmalu vojsko. — Za novo rusko mornarico zahteva mornariški minister dve milijardi rubljev, ki se naj plačajo tekom petnajst let.

Dne 24. jan. Dunajskemu županu dr. Luegerju se je obrnila bolezen na boljše. — Iz Maroka se poroča, da so bili Francozi pri Settatu tepeni od Maročanov. — V Portlandu v Ameriki so zopet zasačili dva japonska ogleduha. Japonci kljub vsemu zanikanju le nekaj nameravajo, sicer bi ne bili tako radovedni. — Na Japonskem po zadnji vojski vsled uboštva raste nezadovoljnost. V japonski zbornici so predlagali nezadovoljneži, da se izreče vladi nezaupanje. Vendar so še takrat propadli s 168 glasovi proti 177.

Dne 25. jan. Hrvatski ban Rauch je že pri koncu. Izvedel bo samo volitve in potem odstopi. — V Prusiji sedaj bijejo boj za izpolno in enako volilno pravico. Socialdemokrati zahtevajo, da dobi volilno pravico vsak možki, ki je star 20 let. — Rusija in Severoameriške združene države nameravajo skleniti zvezo, ki bo naperjena proti angleško-japonski zvezi.

Dne 26. jan. V Budimpešti se je vršil ustanovni shod ogrske kat. ljudske stranke. — Iz Maroka poroča general Amadeo o spopadih med svojimi četami in Marokanci; seveda je bil on povsod zmagovalce. — Iz Portugalskega prihajajo vedno poročila o razburjenju ljudstva, ki se pripravlja na revolucijo. Če pride do tega, bo sosedna Španka pomagala Portugalski udušiti upor z 400.000 vojakov.

Dne 27. jan. Nadvojvodinja Henrieta, hčerka nadvojvoda Friderika, se je zaročila s princem Bogomircom Hohenlohe. — Med Turčijo in Perzijo so se že vnele na meji praske, ki lahko dovedejo do vojske med obema državama.

Dne 28. jan. Na Portugalskem se vsako uro pričakuje revolucija. Glavno mesto Lizbona so vojaki zasedli, da udušijo vsak upor. — Med Kitajsko in Japonsko je prišlo do tako hudega spora zaradi zidanja neke železnice, da se je bati vojske. — Spor med Turčijo in Črnogoro se je poravnal.

deželi, postal bi takoj turški beg v kakem turškem kraju.

Zato naj gre — tako sklene gospoda svoje posvetovanje — vsakdo v svoj kraj, naj pouči ljudi o razmerah, in prihodnjič naj prihitijo vsi na zborovanje, pa naj Taha vržejo.

Se so se posvetovali, kar se hipoma odpro vrata. V sobo plane ves poten, zaprašen in brez sape plemič Ivan Gušič. Vsi zborovalci ostrme.

Prišlec jame pripovedovati, kako je odšel zjutraj s Susjeda v Zagreb. Na poti proti domu krene v neko krčmo, polno samih oboroženih mož; trči s pijanim sosedom, pa ga vpraša, kdo je? Odgovori mu, da je vojak iz banove čete, in da jih za dva dni popelje bani nad staro beštijo na Susjedu, Uršulo Heningovo. Ko začuje to vest, se takoj potegne iz krčme, zajaše konja, in evo ga tu, da se še za časa pripravijo.

Plemstvo se razburi, in po dvorani zaori gromovit hura.

Gospoda!, zakliče Ambrož, pred nekaj dnevi se mi je dal ban častno besedo, da se ne dotakne moje tašče, naj gre pravica svojim potom, a glejte, zdaj je poteptal zvestobo! Na noge! da pozdravimo bana, kakor se spodobi za izdajalca!

Na noge!, je zagromelo plemstvo, zapuščaje dvorano.

Štefana po pošlje podban k tašči Uršuli Heningovi, ki naj bode pripravljena, da pojde z njim na grad Susjed.

(Dalje prihodnjik.)

* **Duhovske vesti.** (Zupnijo Pilštanj je dobil č. g. Jakob Rauter, kaplan pri Sv. Ilju v Slov. gor. Za provizorja na Bizeljskem je nastavljen č. g. Iv. Hribar, začasno vpokojeni duhovnik v Rečici.

* **Imenovanje.** Izvanredni profesor na vseučilišču v Gracu g. dr. Karol Strekelj je imenovan za rednega profesorja slovenskega jezikoslovja.

* **S. K. S. Z. za Štajersko.** V odborovi seji dne 23. januarja se je vzel na znanje pristop bralnega društva v Družmirju pri Šoštanju. Določilo se je, da gre na ustanovni shod izobraževalnega društva pri Sv. Martinu pri Vurbergu dne 2. februarja kot zvezin odposlanec g. dr. Hohnjec. Obljubil se je govornik tudi delavskemu društvu v Pušcavi za zborovanje 9. februarja. Velika pozornost se obrača ustanavljanju, oziroma izpolnjevanju ljudskih knjižnic. K Sv. Primožu nad Muto se je poslalo blizu 100 knjig, k Sv. Vidu pri Grobelnem 80 knjig. Treba bo tudi bolj skrbeti za mariborsko okolico in za kraje ob jezikovni meji. Toda nedostaje nam knjig. Vse rodoljube iskreno prosimo, naj nam pošljejo pravnih knjig, če mogoče že vezanih. „Dijaško zvezo“ prosimo, da bi nam v tem oziru krepko in izdatno pomagala ter delala, da bo delo urejeno, sporazumno z nami. Ker je 6. februarja občni zbor S. K. S. Z., odpade odborova seja S. K. S. Z. ter bode v četrtek 13. februarja. Znaprejš se je sklenilo, da bodo redne in stalne seje vsak prvi četrtek v mesecu, in če pa je ta dan praznik, drugi četrtek; izredne seje se bodo pravočasno naznanile.

* **Liberalni listi.** „Domovina“, „Narodni List“ in „Slov. Narod“ so tudi pri volitvi med Terglavom in Zdolšekom pokazali, koliko jim je verjeti. Pisali so, da je zmaga za liberalno stranko gotova, da bo zmaga sijajna, da bo kmečka stranka sramotno poražena, toda prišel je dan 23. januarja in zgodilo se je nasprotno. Kmečka stranka je sijajno zmagala, liberalna pa sramotno propadla. Čitatelji liberalnih listov pa si naj zdaj stavijo z vso resnostjo vprašanje: Kdo laže?

* **Kako bo Terglav deloval?** Nato odgovarja „inteligentna“ „Domovina“: „Polovico šol zapreti, polovico učiteljstva spoditi, saj znajo mežnarji brati in pisati, župniki in kaplani pa bodo za nadzornike.“ Ali vas ni sram, vi slovenski „inteligenti“, takšnih prismođarij? Sicer pa bomo za vaše nesramnosti drugikrat obračunali z vami.

* **Narodni svet za Štajersko** je prisilil zastopnike Kmečke zveze, da so izstopili, ker se je v njem sklepalo tudi o politično taktičnem postopanju kmečkih poslancev, kar je sicer tudi po pravilih Narodnega sveta izključeno. Kmečka zveza je čakala dovolj dolgo, da se ta zmeta, ki se je enkrat naredila, popravi in da se doseže zopet skupno in složno postopanje. Toda Narodni svet ni hotel sprave in je sedaj imenoval, kakor izvemo iz liberalnih časopisov, na svojo pest na prostore zastopnikov Kmečke zveze dva nova zastopnika, med njima tudi dr. Rosino. S tem je Narodni svet izrekel, da ne mara več sodelovanja Kmečke zveze in da hoče biti le strankarska uprava. Pokazal je naši Kmečki zvezi vrata, in naši somišljeniki sedaj vedo, pri čem da so z Narodnim svetom. Vse to dobro ve tudi g. dr. Jurtela, vkljub temu pa piše njegove list „Novi Slovesni Štajere“, kakor da bi bila na naši strani nestrpnost, katera nam ne dopušča hoditi v narodnih stvareh skupno z drugimi strankami. Stvar pa je drugačna, in nestrpnost in nespravičljivost je na liberalno-prvaški strani! Toliko resnici na ljubo!

* **Zadružna Zveza v Celju** je po izjavi „Domovine“ z dne 13. januarja liberalna; v štev. z dne 24. jan. pa spet „Domovina“ trdi, da je nestrankarska. Pa mi se že poznamo, kaj ne g. Jošt?

* **Zadružna Zveza v Celju** zapuščajo dan za dnevom članice. Na Sp. Štajerskem je izstopila že cela vrsta članic, katere vodijo pristaši Kmečke zveze. Nadejati se je, da tudi druge v kratkem izstopijo.

* **Zadružna Zveza v Ljubljani** ima že okrog 60 članic na Sp. Štajerskem. Da se olajša poslovanje in lahko intenzivnejše vrši celo zadružno delo, se bo na spomlad ustanovila podružnica v Mariboru, katera bi imela potrebne strokovnjake na razpolago; obenem začne tudi delovati denarna centrala, ki bode oskrbovala denarno sporavnost med spodnještajerskimi članicami. Kakor vsa znamenja kažejo, bode do konca leta okrog 100 članic včlanjenih pri Zadružni Zvezi v Ljubljani.

* **Jošt se pere.** Glede slučaja Jarenina, kjer je Zadružna Zveza v Celju zahtevala 6% obresti za kredit, se Jošt v liberalnem časopisu prav nesrečno pere. Dobili smo od več posojilnic poročila, da je Jošt že pred več meseci zahteval od članic 6% obresti za kredit in ga je sedaj spet povišal, ker, da govorimo odkrito, niti liberalci ne marajo Jošta in Zadružne Zveze v Celju in nalagajo svoj denar drugod, ne pa pri Zadružni Zvezi v Celju. Dragi letni doneski (nekateri posojilnice plačujejo 300 K, večina pa naj 100 K) in drag kredit, katerega pa se je zelo težko dobiti, so dobrote, katere nudi celjska toliko hvalisana „Zadružna Zveza“. Moč organizacije ljubljanske „Zadružne Zveze“ najbolje sričuje dejstvo, da je ona tudi v času denarne draginje, akoravno ne pobira nobenih letnih doneskov, lahko dajala članicam kredit proti 5% obrestovanju.

* **Poldnevni pouk.** „Narodni List“ se zgraža nad Terglavom, ker se je na svojih shodih izjavljal za poldnevni pouk. G. uredniku Spindlerju najbrž ni znano, da je tudi mnogo pametnih in treznih mislečih učiteljev, ki so ob enem dobri pedagogi, posebno z ozirom na krajevne razmere za poldnevni pouk ter so tudi pri pristojni oblasti prosili za njega. Tudi tega menda ne ve g. Spindler, da je po večjih mestih na srednjih šolah, kakor n. pr. na gimnaziji in realki v Mariboru, upeljan poldnevni pouk. Če je dober za latinske šole po mestih, zakaj pa bi bil taka nesreča za ljudske šole vsaj v gotovih krajih, kjer so razmere za celodnevni pouk neugodne? Sicer pa tudi celodnevni pouk vsega ne opravi. Čeprav je bil Spindler (delež celodnevnega pouka, ali bi se ga vsaj moral udeležiti, se ni docela izučil, temveč je običal sredi med študijami. Ne skušajte torej umetno vzbujati groze! Mi se strašiti nič ne bojimo.

* **Kmetje,** dobro si zapomnite! Narodna stranka se vam vedno dobriča ter vam ponuja svojo ljubezen. V resnici pa je kakor pokvarjeno dekle, ki v svojem srcu ne pozna čiste in poštene ljubezni, temveč hoče ženina prikleniti nase v sebične namene, da bi z njegovim premoženjem obogatela. Kako vas, spodnještajerski kmetje, ceni, ljubi in spoštuje Narodna stranka, pokazala je zopet po deželnozborski volitvi v okraju Celje-Konjice. Izvoljen je Terglav, mož značajan, poštenjak od nog do glave, kost od vaše kosti, kri od vaše krvi. In kaj piše o njem „Narodni List“ po volitvi? „Odkrito izrečemo svoje globoko obžalovanje, ker je izvolitev tega človeka na večno sramoto slovenskega naroda na Štajerskem. Dan 23. jan. 1908. je črna točka v zgodovini štajerskih Slovencev, dan narodne sramote.“ Tu je zopet enkrat „Narodni List“ razkril svoje narodno strankarsko srce do zadnjega kotička. Kako visoko vas spoštuje, kmetje! Postavili ste si sami kandidata, z velikansko večino ste si izvolili moža, o katerem ste na številnih shodih spoznali, da je sposoben zastopati vaše koristi v deželnem zboru, gotovo stokrat bolj nego kak zloglasni Ježovnik. In ker je Terglav obiskoval samo ljudsko šolo, kakor sploh vsi slovenski spodnještajerski kmetje s prav majhnimi izjemami, ga imenuje analfabeta, torej človeka, ki ne zna prav ne brati in ne pisati. Taki ste torej, slovenski kmetje, v očeh Narodne stranke: kmetavzarji, neumneži, zarukanci, buteljni. In če je eden izmed vaše sredine, kateremu ste v naddvjetrinski večini skazali svoje zaupanje, izvoljen za poslanca, je to večna sramota za slovenski narod. To mora vsakemu kmetu odpreti oči. Kmetje, vaša čast, vaše poštenje, vaš ponos zahteva, da se vsak z ogorčenjem obrne od stranke, ki tako nizko sodi o vas, da s studom vrže od sebe list, ki vas tako nesramno blati pred svetom! Če pa se bi še našli ljudje med našimi kmeti, ki še vedno hlapčujejo tej protikmečki in ljudstvu sovražni stranki, je to v resnici večna sramota za slovenski spodnještajerski kmečki stan!

* **Tržne vesti.** Tržišča so končno morala pokazati mlačnejši značaj, saj je kupčija jako slaba. Ko je nemška rž prekoračila avstrijsko mejo, se je gospodom špekulantom začelo po glavah jasiti, da so neopravičeno visoke cene ne bodo dale vzdrževati. Pričeli so popuščati in so zlezli nižje. Budimpeštari so tudi znižali. Kakor smo že naglašali, so postala tržišča mlačna. Vzrok je mila zima in posebno lepo vreme, a tudi nenavadna tišina pritiska na tendenco. Konsum in kupčija se bojita tržišče in tudi mlini ne kupujejo, ker moka ne gre naprej. Konsument je glavni regulator cen, nepremagljiv proti teži ogrski špekulaciji, ki se opira na carino in hoče po apotekarsko drago prodajati živila. Konsument si pa vsled draginje odgrinje pri ustih, in rajši je lačen, ker drugače ne more izhajati. Kupčija je skoraj popolnoma zaspala in lastniki še te male množine blaga, ki jo spravijo na trg, ne morejo prodati, sicer bi borzarji s cenami ne šli niti za vinar nižje. Mlačnejša so pa tudi inozemska tržišča, ker je prišla argentinska pšenica v velikih množinah na trg, letina je bila jako dobra. Na naša tržišča to seveda ne bo vplivalo. — Moka, Konsument strada, mlinarjem pa zmanjkuje sape, tako jih tišči moka, ker se zaloge vedno bolj množijo. Posebno ogrski, v prvi vrsti seveda budimpeški mlini, vedno z večjim strahom opazujejo vedno večje zaloge. Z omejenim obratom niso mnogo dosegli, in če se tržni položaj v kratkem ne izpremeni, se bodo morali poslužiti radikalnejšega sredstva, da ustavijo obrat. Sicer so znižali cene, posebno rženo moko so znižali, veliko pa tudi ne morejo popustiti, če nočejo prodajati z izgubo. — Otrobi so ostali neizpremenjeni v ceni, kupčija majhna.

Denarni trg. Neverjetno hitro se izpreminja položaj denarnega trga, ona opasna napetost, ki je vznemirjala posebno koncem pretečenega leta, se je morala umakniti že prve dni novega leta. Angleška banka, ki je v jeseni z veliko naglico tekem enega tedna trikrat dvignila diskont od 4% do 7 odstotkov, je letos že trikrat znižala diskont, ki znaša danes le 4 odstotke. One draginje ni povzročil položaj angleškega trga, ampak strah pred Ameriko, ki je zbežal vso Evropo. Ker pa so se razmere v Ameriki nekoliko izboljšale, je strah minul in je znižala tudi francoska banka svojo obrestno mero celo na 3 odstotke, to je najnižja mera, ki jo je imela več